

СВ. МАРДАРИЈЕ
ЛЕШАНСКИ
И
АМЕРИКАНСКИ

ЛЕШАНСКО
И
СВЕАМЕРИКАНСКИ

СВЕТИ МАРДАРИЈЕ
ЛЕШАНСКО-АМЕРИКАНСКИ И
СВЕАМЕРИКАНСКИ
ЖИТИЈЕ, СЛУЖБА И АКТИСТ

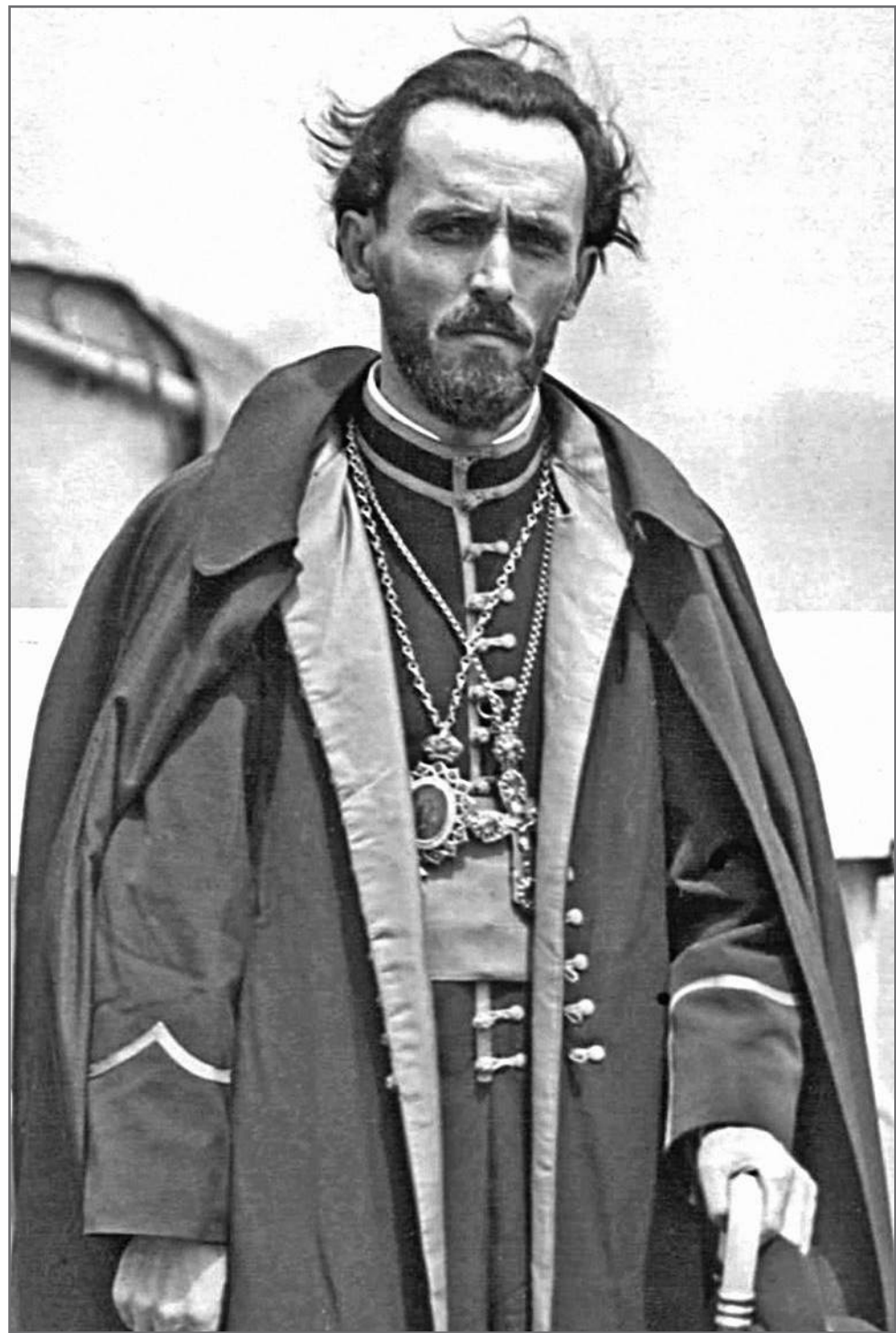
Владика Мардарије са свештенством и вјерним народом у манастиру Светог Саве у Либертивилу, 4. јул 1933.

**СВЕТИ
МАР ДАРУЈЕ
ЉЕШАНСКО-АНБЕРТИВЕНАСКИ
И СВЕАМЕРИКАНСКИ
ЖИТИЈЕ, СЛУЖБА И АКАТИСТ**

Цетиње, 2016.

ЖИТИЈЕ СВЕТОГ МАРДАРИЈА

Рано детињство, школовање и примање анђелскога лика

Будући Светитељ Мардарије, први епископ Православне српске епархије у Америци, родио се 2. новембра 1889. године у кршевитом селу Корнет које се налази у суровој природи Љешанске нахије у Црној Гори. Мардаријев отац се звао Петар (Перо), а мајка Јела. Она је била из познате куће Божовића. Петар је у Црној Гори био уважени начелник Љешанске области (нахије) и племенски капетан, дични представник моралне снаге своје Српске Православне Цркве и породице Ускоковић, једне од најугледнијих породица у Љешанској нахији, која се вековима одликовала чојством и јунаштвом. Овом свом, Богом изабраном чеду родитељи су на крштењу дали име Иван. Крштен је у сеоској црквици посвећеној Светом Ђорђу, у чијој је непосредној близини некада био простран и утврђен манастир, по предању из доба Немањића. На месту те древне светиње, чије зидине делимично постоје и данас, Иванови преци Ускоковићи су свили своје домове.

Будући да је био дете из знамените породице, Иван, за разлику од многих својих вршњака, послан је на школовање. Похађао је основну школу у Ријеци Црнојевића, а потом средњу школу у престоници Црне Горе, граду подно Ловћена – Цетињу. Године 1904. током школовања у Цетињској гимназији (имао је тада 14 година) заједно са другим ђацима и учитељима пошао је на излет како би видели врх Ловћена, српску народну светињу према којој је Иван од најраније младости, док је живео у Цетињској долини, често сатима упућивао поглед. Чинило му се да само орлови и соколови могу досећи његове врхове. Приликом обиласка Ловћена посетили су и село Његуши, колевку династије Петровић-Његош.

Историјско памћење словенства као једне целине и Русије као моћне заштитнице Словена, чиме је био задојен још у најранијем детињству, снажно је утицало на његов живот. Његов исконско словенски дух биће му путоказ и водич током целог живота, за који је још у раној младости одлучио да га свецело преда у руке Бога живога. Иван је рано осетио позив ка монашком животу. Већ у једанаестој години је тражио од црногорског митрополита Митрофана да га закалуђери. Како за то није добио благослов, упутио се у Београд, на даље школовање. До Котора га је испратила мати Јела. У Котору се укрцао на брод за Ријеку одакле је возом стигао до Београда.

Већ у петом разреду гимназије у Београду, својом младалачки искреном жудњом да следује за Христом, а коју је познао још у најранијем детињству, Иван одсликава „младића у Јеванђељу који је поставио најрадикалније питање Христу – Како да задобијем живот вечни?“ (Владика Атанасије). На своме рукоположењу за првог српског владика за Америку и Канаду (15. априла 1926. у Саборној цркви у Београду) сетио се својих младалачких дана када је шетао улицама Београда, Калемегданском тврђавом, а понајвише молитвено боравио у Саборној цркви, са једном миљшом и жељом: да се замонаши. Сиромашно ђаче обилазило је око Саборне цркве у Београду са жељом да целог живота служи својој Цркви. Свако јутро на путу ка школи, писаће касније, као и свако вече по повратку из школе, одлазио је у Саборну цркву где би свецело своје биће погрузио у молитву. Још у то време створио је навику да свако вече моли Бога да благослови службу Њему. Њему и Словенству, „тако драгим моме срцу“. Тадашњи митрополит Србије Димитрије убрзо му је услишио молбу. Написао му је препоруку да однесе владици жичком Сави. „Владика Сава га прими и после три месеца искушења и још три чекања, закалуђери га“¹. Након девет година школовања, записаће касније, без знања родитеља пешице је из Београда отишао у Студеницу.

.....

1 Драгослав Драгутиновић, „Животопис Владике Мардарија“, Либертивил, 1981, стр. 153.

Било је то 1905. године на дан Ваведења Пресвете Богородице, уочи његовог шеснаестог рођендана.

У српској лаври Студеници, задужбини Стефана Немање, оца Светог Саве, саграђеној 1186. године, након релативно кратког периода искушеништва, због свог христоликог лика већ тада, бива пострижен. Као некада Свети Сава, противно вољи родитеља Иван се замонашио 19. марта 1906. године, безрезервно предајући најдрагоценије што има – васцели свој живот, у руке Љубави Христове. На монашењу је добио име Мардарије.

У Студеници је боравио укупно годину и по дана, након чега се упутио у Москву.

Живот у Русији

Свети синод Српске Православне Цркве доноси одлуку да младог 16-годишњег јерођаконa Црногорске митрополије Мардарија пошаље на школовање у Русију. Следећих дванаест година он ће провести у драгој му Русији. Ватрена православна вера, величанствена црквена богослужења и побожни живот руског народа, како се показало касније, оставиће најдубљег трага у Мардаријевој души, тако жудној да урони у Лик Богочовека Христа. Прво је провео осам месеци у Српском подворју у Москви. Ту је имао обиље прилика за сусрете и познанства са већим бројем руских државника и званичника, посебно онима који су редовно долазили у Српско подворје у Москви и као и он, нагињали идеји славјанофила. Млади Мардарије је брзо постао познат у високим круговима.

У септембру 1907. године је наставио школовање у Богословској школи у Житомиру, у западном дијелу Украјине. Тада је имао 17 година. Након две школске године (у четвртој години школовања у Русији), на своју молбу 1908. одлази у Кишињевску духовну семинарију у главном граду Молдавије. Те 1908. године

постао је и јеромонах. Чин синђела је добио 1912. године. Семинарију је завршио 1912, године, такође са најбољим оценама.

У Кишињеву милосрдан рад чинио је итекако значајан део широког спектра његових делатности. Синђел Мардарије био је један од главних организатора милосрдне помоћи деци сиромашних родитеља. Његов дубок осећај милосрђа превазилазио је националне границе. „Где год су патње и страдања, он је хитао да пружи утеху. Али симпатије народа отац Мардарије није освојио само захваљујући својим проповедима. У свим његовим беседама могао се чути позив на јеванђелску љубав, а он је први пружио пример такве љубави. Позивао је на саосећајност и помоћ сиромашнима и први им излазио у сусрет. Код њега није било раздора између речи и дела. То је основни разлог због кога је име оца Мардарија постало популарно у народу. Он је учествовао у свим добротворним подухватима. Својим напорима и енергијом основао је Савез за борбу против дечије смртности у Русији, који је за неколико недеља у Кишињеву сакупио неколико хиљада рубаља. Њега нису заносили раскошни приједи које му је приређивала аристократија, почев од губернатора и генерала па све до обичних смртника. Он јесте одлазио на пријеме, али је зато у другим приликама сатима седео у загушљивој атмосфери, међу сиромасима и болесницима.“²

Постао је значајан члан и политичко-друштвеног живота града Кишињева. Овај град, у коме је провео три године, напустио је очију пуних суза. Жалили су и становници Кишињева. У Предговору збирке његових проповеди „Завет руском народу“, руски издавач је поводом његовог одласка из Кишињева написао: „Кишињев веома жали што је тако брзо остао без оваквог пастира, који је уживао свеопшту љубав и поштовање, што до-

.....

2 Јеромонах Мардарије Ускоковић, „Завет руском народу“, Епархија новогрчаничко-средњезападноамеричка, манастир Светог Саве, Либертивил, 2015, (наслов изворника; Иеромонах Мардарий Ускокович, Завет рускому народу, издание Братолюбивого общества, Одесса, 1912)

казује свечан испраћај са златним крстом, упућена му обраћања и уручене иконе од захвалних житеља Кишињева свих звања, вероисповести и националности. У уручењу златног крста учествовали су, такође, припадници јеврејске, јерменске и других вероисповести, што је догађај без преседана у животу и историји Руске Цркве.“

Јеромонах Мардарије провешће следећих пет година у једној од највећих руских светиња, Александро-невском манастиру, где се налази и Санкт-петербуршка академија. Пријемни испит за Петербуршку духовну академију био је изузетно захтеван, конкуренција за пријем оштра. Осетио је велико олакшање када је сазнао да је међу малобројнима који су положили.

Током студија у Петрограду често је позиван да свештено-служи у Царском Селу, у тамошњој саборној цркви, у коју је на заједничку молитву долазила цела царска породица. Позиван је био да проповеда и у школама, болницама, војним камповима. Остала су бројна сведочанства о беседничком дару и лику архимандрита Мардарија.

О беседништву јеромонаха Мардарија у Русији налазимо и у предговору збирке проповеди „Завет руском народу“: „Проповедајући пред најразноврснијом публиком, отац Мардарије је морао да се прилагођава интелектуалном нивоу својих слушалаца. Због тога се његове проповеди деле на две групе. У прву групу могу се сврстати проповеди упућене простом народу, изговорене простим језиком, са једноставним циљем и наравоученијем, а у другу проповеди упућене образованим слушаоцима, изговорене књижевним језиком и првенствено догматског карактера. Већина његових проповеди су срдачне, он се пре свега обраћа човековом срцу а не уму. Стога су се у очима слушалаца често могле видети сузе. На њему је био тежак задатак. На његовом месту многи би избегавали завидну висину црквене проповедаонице. Тајна успеха проповеди оца Мардарија крије се у њиховој дубокој животности, савремености и искрености. Његова реч се тицала свих болести и жалости, свих радости и успеха њего-

вих слушалаца. Отац Мардарије је неустрашиво улазио у борбу за Христа, кога је љубио ватрено и безгранично. Неустрашиво се успињао на високу црквену проповедаоницу, не да би се бо-
жљиво улагивао својим верским противницима, већ да би снагом своје речи одлучно покоравао срца свих који га слуша-
ју, усмеравајући их ка стопама Христовим... Његове проповеди народ је слушао са великом пажњом. После неких проповеди у цркви би завладала тајанствена тишина. Тако је реч овог младог пастира деловала на срца слушалаца. Често су се после његових проповеди међу слушаоцима у цркви могле чути речи: 'Ово је будући српски Златоуст'!³

Када је избио Први светски рат желео је да буде са својим народом у тим тешким тренуцима. Премда му је остала само још једна година студија у Русији, кренуо је пут Ниша у коме се, с обзиром на то да је Београд био под опсадом, налазило седиште српске владе. Стигао је прве недеље августа 1914. године и одмах се јавио српском митрополиту Димитрију. Изразио му је своју жељу да остане у Србији. Међутим, када му је речено колико би у Санкт-Петербургу много значило његово присуство и наставак проповедничког рада о ослобођењу Словена, вратио се назад у Русију где је одмах започео са серијом предавања на тему уједи-
њења свих Словена под окриљем Русије, а што је било у директ-
ној опречности према тадашњој европској политици.

По препоруци Светог Синода Руске Православне Цркве, а по одлуци руског генералштаба, у лето 1915. године поверена му је важна мисија да обилази ратне заробљенике на реци Волги, планини Урал, Кавказ, унутрашњости Сибира, Туркестану, Бухари итд. Његов задатак је био да их својим проповедима и присуством бодри и образује у духу исконске патриотске љубави према Русији као предводници словенске идеје уједињења, и сходно томе пробуди у њима свест о припадности словенском свету чији су они веома важан део. Посебно у борби панславизма против германизма. С једне стране, као директан резултат

.....

3 Завет руском народу, из предговора

његове мисије међу ратним заробљеницима у Русији словенског порекла, многи међу словенофилима су такође постали свесни значаја овог великог броја људи (чији број се попео до скоро милион) у победи словенофилске идеје и почели су да траже од државе да се више брине о њима. С друге стране, сами ти заробљеници словенског порекла почели су да се надахњују идејама свесловенског уједињења и полако стичу свест о много светлијој будућности свих словенских земаља. По повратку у Петроград, свештеносинђел Мардарије је у писменој форми доставио је свој предлог у вези са словенским ратним заробљеницима у Русији: предложио је да се они у потпуности одвоје од Мађара и Немаца; да им се доделе извесне привилегије чиме би се поспешило (неговало) њихово пријатељство према Русији, како би по повратку у своје земље били амбасадори добре воље. Предлог је уручен и самом цару који га је одобрио.

На Петроградској духовној академији свештеносинђел Црногорске митрополије дипломирао је 1916. године добивши звање степена кандидата богословља. Осим богословских наука, изучавао је и црквено право на Правном факултету у Петрограду, што ће се показати посебно значајним и корисним у његовом каснијем раду у Америци и Канади.

Захваљујући ангажовању његових неистомишљеника, у првом реду Распућина који је био близак царском двору, а који није волио Мардарија и више пута покушавао да га оклевета, митрополит Питирим је свештеносинђела Мардарија преместио за учитеља у најзабаченију сеоску семинарију на Кавказу (Александровска богословска семинарија у Ардону, област Терек). Ту је остао следећих годину дана, до 1917, односно до његовог избора за делегата донских Козака 1917. године и учешћа у у Сверуском црквеном сабору Петрограду (када је за патријарха Руске Цркве изабран Св. Тихон Исповедник).

Синђел Мардарије је током свог боравка у Русији написао неколико књига од којих су можда најзначајније: „Тихи угао Христа“, „Зборник проповеди“ и „Завет руском народу“. Сав приход

од књиге „Тихи угао Христа“ подарио је руској сиротињи. Током школовања у Русији он је имао прилике да се боље упозна са монашким животом у чувеним руским манастирима, од којих је Оптина пустиња сигурно оставила један од најдубљих трагова у његовој српско-руској словенској души. Такође, током школовања у Русији посетио је и Константинопољ, Свету гору, Солун, Атину. У Светој земљи, у Храму Гроба Господњег, „најсветијем месту у целом хришћанском свету“, управо он је био изабран да началствује на Светој литургији истога дана када је Аустроугарска објавила рат Србији. Записаће касније да сматра вољом Божијом да је баш тога дана, када је нападнута његова земља, од свих тада присутних православних свештеника управо он, Србин из Црне Горе, био изабран да началствује на Голготи.

Живот у Америци

Мукотрпан мисионарски рад који је започео још у православној Русији, архимандрит Мардарије наставио је у још удаљенијој Америци. Наиме, Свети синод Руске Православне Цркве је зарад насушне потребе за организовањем аутентичног мисионарског рада међу Србима у далекој Северној Америци, 3. јула 1917. године одлучио да пошаље у Америку већ осведоченог слугу Божијег српскога рода, младог синђела Мардарија Ускоковића. Свети архијерејски синод РПЦ је донео одлуку да у оквирима Руске црквене мисије у Америци и Канади, синђел Мардарије руководи српском мисијом, да свој живот у Христу настави у Америци.

Мардарије ће преко Сибира и Владивостока, крајем 1917. године стићи у Северну Америку, у којој ће провести најважнији период свог апостолско-пастирског живота и рада. Као мученик савести до последњег дана свог кратког земног живота, читавог себе је уградио у чврсте темеље онога здања који ће православним Србима у Америци и Канади – тачније, свим православним у Америци и Канади – бити стални извор предокушаја вечности и вечног знања и живота.

У Филадельфији ће 1917. бити произведен у чин архимандрита, највише монашко-свештено звање. Руски алеутско-северноамерички епископ Александар препоручио га је северноамеричкој духовној управи као најбољег пастира да надгледа своје стадо у далекој Америци и Канади. На Сверуском сабору 1919. у Кливленду, који је одржан под сенком тмурних политичких догађаја у Русији, присуствовала су и петорица српских свештенослужитеља. Међу њима најзначајнији био је архимандрит Мардарије, који је изабран за епископа „за вођење послова Српске Цркве под руском црквеном јурисдикцијом“. Но, имајући чврсту црквену свест, он није желео да одступи од свештених канона и буде хиротонисан без пристанка своје матичне Цркве, Српске. Поводом поменутог сопственог избора Руске Православне Цркве за епископа, он је српском свештенству у Питсбургу написао:

„Када ми је од стране Руске Цркве предложено да заузем дужност начелника Српске мисије у Америци, ја сам Руској Цркви ставио услове, а главни је био да наша Црква у Америци добије самосталност. То сам извојевао. До сада смо за све нереде, хаос у нашој Цркви, могли и имати увелико право сваљивати одговорност на Русе, али сада слободна наша Црква је у нашим рукама... Будућем сабору свештенства и грађана предаћу сва од Русије добијена пуномоћја, да не би Сабор или ко други помислио да сам се борио за власт онда када ми је био циљ да видим нашу Цркву самосталну и уређену, па ма ја у њој добио и место црквењака.“⁴

Период од 1920. до 1923. године архимандрит Мардарије је провео у отаџбини. Патријарх Димитрије га је поставио за настојатеља манастира Раковице и на место управника прве Монашке школе у Србији при истом манастиру. Током трогодишњег боравка и рада у манастиру Раковици архимандрит Мардарије је био делатан на многим пољима црквено-друштвеног рада. Био је позиван да држи предавања у дворани Академије наука, на Универзитету, у гимназијама, у Хришћанској заједници, на Богословском факултету итд.

.....

4 Д. Драгутиновић, нав. дело, стр. 34.

Архимандрит Мардарије је неколико пута молио Свети архијерејски Синод у Београду да одреди владикау за Америчко-канадску епархију и за то је наводио више разлога, а као главни истицао је удаљеност од Београда. На основу овог тражења, Свети синод је 18. октобра 1923. године за администратора одредио владикау др Николаја (Велимировића), на дужност коју је до тада обављао архимандрит Мардарије Ускоковић. Убрзо након те одлуке, Синод Српске Православне Цркве поставља 9. децембра 1923. јеромонаха Мардарија за администратора Српске америчко-канадске епархије. Почетком 1923. године архимандрит Мардарије одлази у Америку како би наставио мукотрпан рад на организацији Српске православне епархије у Америци и Канади. Он је по повратку у Америку организовао конференцију свештеника, од 8. до 21. фебруара 1923. у Гери (држава Индијана), на којој је „успео да постигне оно што је до тада свима изгледало невероватним, наиме, да уједини и сложи све наше свештенике у заједничком раду на организовању СПЦ у Америци, да га 28 свештеника, од 29 колико их има у Америци, признају за старешину наше Цркве, да оснују епархијску конзисторију [чији је председник био архимандрит Мардарије], покрену заједнички епархијски гласник ‘Српска црква’ и да узму у претрес сва питања која се односе на унутрашњу организацију Епархије, односно црквено-школских општина“⁵. Веома значајно је поменути да је богоугодан живот и благословен рад архимандрита Мардарија наишао на добар одзив не само код српског живља већ „исто тако и код Американаца, код којих има одличне везе“⁶ –

„Господин Мардарије држи често предавања по америчким универзитетима, црквама и клубовима о нашој нацији и држави, одлично ширећи тиме пропаганду у корист наше земље“.

.....

5 Д. Драгутиновић, нав. дело, стр. 41.

6 Исто

Изградња манастира Светога Саве у Либертивилу

Дубоко свестан неопходности постојања једног духовног центра, 1923. године архимандрит Мардарије је одредио да привремено седиште новоосноване Српске православне америчко-канадске епархије буде у Чикагу. Исте године, почетком августа купио је око 10 хектара земље у Либертивилу. Мардарије је тражио такво имање које би одговарало потребама манастира–сиротишта. Чetrдесет миља северно од Чикага је пронашао предивно имање са вијугавом реком Дис Плеин, које га је највише подсећало на окружење у којима се налазе манастири сиротишта у отаџбини и Русији. Имање је платио 15 хиљада долара.

Земљиште за манастир, сиротиште и дом старих, као и део одређен за гробље освећено је 6. септембра исте 1923. године. Литургију је служио на пољу у непосредној близини Српске куће „Свети Сава“, где је становао. Одмах после саздавања манастира Св. Саве у Либертивилу отворено је манастирско гробље. Епископ Николај, у Споменици манастира Св. Саве, пише о манастирском гробљу и каже да је у времену његовог бављења у Америци било на манастирском гробљу око 300 гробова Срба и Српкиња, већином старих досељеника са лепим каменим споменицима над гробовима украшеним цвећем и заливеним сузама. Он ово гробље с правом назива Мала Србија, јер у том српском гробљу почивају и стари и млади, и мајке и девојке, радници и свештеници из свих крајева српских земаља, где су рођени и где су живели пре доласка у Америку... „При дневној светлости утисак гробља је до те мере чаробан, да, рекао бих, удвостручава вредност и лепоту храма: у ноћи, при месечини, та се чаробност осећа као тиха музика загробних светова...“⁷

Колико је ваистину владика Мардарије целога себе узидео као живи камен у темеље Америчко-канадске епархије којој је

.....

7 Владика Николај, Споменица „Манастир Св. Саве на сред Америке“, стр. 5

поставио центар у манастиру Светога Саве у Либертивилу, данас најубедљивије сведочи управо овај манастир Светог Саве и очигледна жртва коју је требало поднети за његову градњу. Све околности су биле против саме помисли да је тако нешто могуће.

Прво, неслога међу Србима и бол који је због тога носио: „Тешко ми је чути како се Срби браћа гоне и мрзе. Срце ме боли и душом страдам, и готов сам да тугујем и данас кад се не сме плакати, кад видим да се браћа гоне и мрзе“. Етос светости којим Црква живи бивао је његово надахнуће за хитање ка „заједници Светих“. Но, истовремено, он лично био је „камен спотицања“ за многе, међу којима и својој браћи свештенослужитељима. Мардаријев став према његовим гонитељима и клеветницима најбоље сведочи о његовом аутентично христоликом бићу. Кроз његов однос према непријатељима подсећамо се заповести Господњих, пута ка испуњењу Духом Светим овде и сада. Др Божидар Пурић говори о Светом владици Мардарију као „човеку који се одрицао свега па и самог себе. Био је калуђер без лицемерја, зависти, мржње и сујете. Разумевање и праштање за њега нису били проблем. Физички веома леп, а жив у покрету. Његов глас је благ, мек и пријатан. Речник врло леп и богат“⁸. На безобзирне мрзитељске клевете појединаца о злоупотреби тужно се смешио и у себи шапутао молитву: „Опрости им, Боже, јер не знају шта раде“⁹.

Игуман Никодим Стојаковић, секретар и настојатељ манастира Светога Саве у своје опроштају поред одра владике Мардарија између осталог је рекао: „Ми свештеници сметали смо му и стајали на пут његовом раду. Ми смо га често и тешко љутили и у срце вређали. Али за све то он се није светио. Молио се Богу да нам опрости и да нас освети, јер не знамо шта чинимо. Када су га свештеници најдубље вређали, он се није опирао, него би се затворио у своју ћелију и тешко плакао. Види се и по томе да нам се није светио, кад је на самом посмртном часу неколико вас

.....

8 Др Божидар Пурић, „Биографија Боже Ранковића“, 1963, 167. стр.

9 Д. Драгутиновић, стр. 64.

свештеника унапредио произвођењем у чин протопрезвитера, а друге одликовао црвеним појасом...¹⁰

Друга сметња је био недостатак новца. Често га није било ни за основне потребе, тако да је архимандрит Мардарије бивао неретко осуђен да буквално гладује.

Трећа је била његова тешка болест сушице, о чему је генерални конзул Краљевине Југославије Вукмировић записао: „Епископ Мардарије се морао неумитној смрти отимати дан по дан, да би се посветио раду међу нашим народом...“¹¹

Четврта је била светска криза, која је реално само могла да спречи почетак градње овог величанственог манастира. Архимандрит Мардарије је неретко отплаћивао зајам за купљено земљиште од својих више него оскудних прихода, тако да је међу народом почело да се говори: „Мардарије манастир гради, умире од глади!“

Воћке је он засадио, а руже и плоче по дворишту његове су руке намештале: „У данима кад се налазио у Либертивилу устајао би са првим знаком зоре и долазио на градилиште, и заједно с радницима, уз велики физички напор, пословао на скелама око растућег здања храма, који је сваког дана показивао дивотне складне линије, и та слика му је досипала нову снагу да се истраје, да се никако не клоне док се не сагледа конач дела и српски народ у њему. Кад није радио на зидању, он је по манастирском имању засађивао разно дрвеће, уравњавао постојеће стазе и правио нове, или прокопавао јарке за одвођење воде“¹².

Манастир–сиротиште Светога Саве освешћен је 6. септембра 1931. године.

Владика Мардарије је овај манастир градио са великим напорима. Неретко је виђан како на бициклу преноси по неколико

.....

10 „Уједињено Српство“, Чикаго, 25. децембар 1935. године

11 „Американски Србобран“, 19. децембар 1935.

12 Д. Драгутиновић, стр. 61.

цигли. Драгутиновић наводи и следеће: „Др Божидар Пурић, тадашњи Генерални конзул Државе СХС у Чикагу, причао је г. Светиславу Билбији, да је једном приликом, долазећи у манастир, видео владика Мардарија како на рамену преноси тешке камене плоче за стазу од капије до манастирског храма, и на приговор др Пурића да тако тешке послове не би требало да ради, Мардарије му је одговорио да то чини да би се уштедело у плаћању радника“. Градњу овога манастира обилно је помагао и Михаило Пупин који је, као што је познато, пружио драгоцену помоћ своје владици у сваком погледу.

Владика Мардарије је оставио следећи аманет своје роду:

„Овај свети манастир, као зборно место Срба у Америци и општи дом молитве као вечну кућу Божију, остављам у аманет своје драгом српском народу да га после моје смрти чува и унапређује, да га као дивни споменик националне и верске свести остави у наслеђе нараштајима у овој Новоме свету, да се за вечна времена зна и проповеда да је преко океана, далеко од своје старе Домовине, било у овој земљи Срба. За оне Србе и Српкиње, који су ме за 18 година мога рада у Америци помагали и тиме ми олакшали тешко бreme управљања Српском Црквом, молим се Богу да их милошћу својом награди, а од мене, њиховог владике, остављам њима и њиховим домовима мој владичански благослов“.

У својем тестаменту, који је саставио 29. јула 1935. године, владика Мардарије је својем наследнику оставио у аманет да Манастир воли и чува као што га је он волео и чувао, и да сваки следећи епископ столује у манастиру Светог Саве у Либертивилу:

„Новом српском епископу, који после моје смрти буде назначен из Југославије, препоручујем и остављам у аманет, да му резиденција буде овај Светосавски православни српски манастир у Либертивилу, и да га воли као што сам га ја волео и унапређује као што сам га ја унапређивао и својом руком свако дрво посадио“.

Избор за епископа

Актом од 9. маја 1924. године, конзисторија Српске епархије у Америци и Канади умољава Свети архијерејски синод, односно председника Светог архијерејског синода патријарха Димитрија, да се за Америку одреди владика као и да то буде архимандрит Мардарије. Свети архијерејски Сабор је архимандрита Мардарија изабрао за владикау 7. децембра 1925. године.

О историји оснивања Православне српске епархије у Америци под јурисдикцијом Српске Цркве проф. др Вељко Ђурић Мишина казује следеће:

„[У првој деценији XX века] на америчком тлу било је нешто више од двадесет црквеношколских општина са десет свештеника. У почетку су Срби на богослужења одлазили у бројне руске храмове, јер су Руси на почетку XX века у Северној Америци имали своју црквену организацију са архијерејима. Руси су 1905. формирали Српску епархију у оквиру свог егзархата. Још тада су код Срба поникле иницијативе да успоставе контакт са покрајинским српским Црквама у Србији, Црној Гори, са Карловачком и босанскохерцеговачким митрополијама, како би се верски организовали под њиховим окриљем. Један од зачетника те идеје био је угледни научник Михаило Пупин... На Црквено-народном сабору 1913. донета је одлука о иступању из организације руске Цркве и стављању под управу српске Митрополије у Краљевини Србији. Међутим, Први светски рат је спречио те иницијативе. Остварење је уследило после обнове Патријаршије 1920. године. Епархија америчко-канадска, са седиштем у Чикагу, основана је 1921, а чиниле су је парохије и црквено-школске општине у САД и Канади, подељене у три окружна протопрезвитеријата. Организацију је спровео епископ жички Николај Велимировић у својству администратора. Велику помоћ, па и финансијску, епископу Николају пружио је Пупин.

Како то налажу црквени канони, епископ Николај је о својим активностима упознао надлежне епископе Руске Цркве у Аме-

рици. Он је био администратор до 1923, када га је наследио патријарх Димитрије, који је за свог заменика поставио архимандрита Мардарија Ускоковића... Први епископ Америчко-канадске епархије био је Мардарије Ускоковић (1926–1935).¹³

Архимандрит Мардарије је већ тада био нарушеног здравља и намеравао је да, по савету лекара, на пут бродом преко океана крене за Београд тек половином маја 1926. године, односно тек посла опоравка у Аризони „где је требало да на сунцу и у тишини окрепи своје здравље за велики и напорни пут у Београд и назад“. Опоравак у Аризони је трајао много краће него што је потребовало његово здравствено стање – због позива који су стизали из Београда ипак је морао да крене раније.

Његово наречење обављено је уочи празника Цвети, а потом сутрадан, на сам празник Цвети, 25. априла 1926. године, свечано је обављена и хиротонија у Саборној цркви у Београду. Православна српска епархија у Америци и Канади добила је свог првог епископа. Следећег дана је декретом патријарха Димитрија и указом краља постављен за епископа новоосноване Православне српске епархије у Америци и Канади. Тада му је било тридесет и шест година.

Д. Драгутиновић описује чуђење народа по доласку владике Мардарија у Америку: „...у очекивању ‘деспота’ суочили су се са јагњетом Божијим, са јеванђелским пастиром и слугом Божијим, чуваром повереног му стада. Млади послужитељ Божији био је благ и пун човечне доброте, спреман на жртву и да се одрекне самога себе, препун љубави и жедан људске доброте. Такав, он је пружио раширене руке за загрљај и отворено срце целом америчком Српству.“¹⁴

Доласком у Америку он ступа на свој пут мисионара, исповедника и мученика, који је гајио неизмерну љубав према свом

.....

13 проф. др Вељко Ђурић Мишина „Герман Ђорић: Патријарх у обезбоженом времену“, Београд, 2012.

14 Д. Драгутиновић, стр. 63.

народу којом је био задојен још у детињству. Када се нашао на челу новоосноване Епархије, владика Мардарије, иако осетно слабога здравља, улагао је велике напоре да је организује и уреди. Какви су и колики били његови напори види се између осталог из његових бројних посланица препуних цитата и тумачења речи из Светог Писма као и многобројних посета црквама по целој Америци и Канади: „Посећивао [сам] околне цркве по реду како су ме звали. Народ свуда са одушевљењем дочекује свога првог епископа“. Нажалост, суочио се и са неслогом и нејединством међу једним делом српског свештенства које је зарад својих ситних интереса подбуњивало вернике стварајући раздор и отпор према овом великом молитвенику и већ осведоченом угоднику Божијем. Први српски владика у Америци и Канади, као право дете свога небеског Оца уздизао је руке ка небу и „гласом својим викао ка Господу... како је много непријатеља мојих! Многи устају на мене... Али Ти си, Господе, штит који ме заклања, слава моја; Ти подижеш главу моју... Устани Господе! Помози ми, Боже мој!“ (Псалам 3)

Први Црквено-народни сабор, историјски догађај за целу српску дијаспору, одржан је од 1. до 5. септембра 1927. године у манастиру Светога Саве у Либертивилу. Сабор је започео архијерејском Литургијом, коју је служио владика Мардарије. Он је, иако још увек не потпуно опорављен од тешке упале плућа од које се лечио у Аризони, допутовао на сабор. Окупљене је поздравео надахнутом беседом, у којој је између осталог казао:

„Браћо! Отварајући овде почетак великог Црквено-народног сабора, на коме треба да радимо за добро нашег народа, ја као ваш Владика желим да пре свега од срца благодарим вама старима, који сте дугом истрајном борбом допринели да се велика мисао организације Српске Цркве данас остварује. Ви сте они који су ту свету мисао бранили, ви сте чували нашу веру и народност, и далеко од домаћих огњишта, под тешком борбом за хлеб насушни, сачували српско име у туђини. Ви сте помагали наше мученичке свештенике, и вама заједно иде хвала за ово што данас дочекасмо....

Тражим од вас, верници моји, трку велику, тражим жртве које ће бити благословене и деци вашој корисне. Тражим да чувамо оно што су наши преци у најтеже дане ропства кроз пет стотина година очували, зато што су браћа наша, и ви сами, на крвав нож и јурише чинила од Тимока до Јадрана. Историја вас поново зове да то велико дело наших витезова не напуштате, зове вас да обезбедите себи братство, љубав, мир и слогу. Зато вас заклињем Богом свемогућим, кога овде осећам, и сабором српских Светитеља који нас гледају, да један другом сви руку пружите и у љубави приступите послу ради кога смо се састали... Господ ми је дао срећу да доживим, ево, данас отварање Црквено-народног сабора, плод мојих и ваших вишегодишњих мука, и јемство да ће живот Српске Цркве у Америци и Канади бити оно што треба... Очистите своја срца и душе, прелите их љубављу хришћанском која све прашта и тако очишћени ступите на овај велики посао. Помолимо се сви Христу Спаситељу да нас Он умудри, да све решимо по Његовом закону и с Његовом помоћи, јер без Његове помоћи нема спасења. Нека вам је рад срећан и благословен.“

На овом Црквено-народном сабору усвојен је и први Устав Епархије америчко-канадске. Нацрт за овај Устав је припремљен захваљујући старању владике Мардарија, којем је веома било стало да се уреди стање у Епархији.

Владичин неуморни пастирски подвиг упркос тешкој болести

Владичина болест је била веома озбиљна и у оно време јој није било лека. Упркос томе, њега ништа није могло спречити да обилази, храбри и утврђује, у првом реду својим личним примером и животом, свој љубљени народ. Поводом Владичине болести, његов лекар, др Михаило Матановић, иначе владичин ђачки друг, обавештава: „Епископ Мардарије је овде под мојим надзором. Лечење потребује дуже времена, савршен одмор и одсуство брига. Ако буде престао у будуће са путовањима и буде

имао одмор и добру храну, има наде за оздрављење...¹⁵ „Против категоричке наредбе четворице лекара, Владика Мардарије је данас изненада отпутовао у Чикаго. Морао је остати у Аризони цело лето... За његов одлазак у Чикаго скидам сваку одговорност.“¹⁶ Болест је била подстицана и спољашњим околностима: „И пре 1927. г. Владика је често побољевао, али те године болест је узела претећи мах и постајала све тежа, остављајући утисак да неће дуго живети. Ради лечења и опоравка у неколико махова је одлазио на благи и цветни сунчани југ, у Аризону, где му је, за краће време бивало боље, да се затим опака болест врати појачана. То се дешавало особито онда кад је ради послова на неко време напуштао Тусон у Аризони и одлазио у друге крајеве Америке ради обавезних послова за Епархију и манастир. Ти послови, путовања без одмора и особито неслога у народу, подстрекивана неоснованом злобном критиком неких свештеника и малобројних српских школаца, доприносили су да се Владичина немилосна болест галопирајући распламсава, умањује његову истанчану физичку моћ и наговештава крај живота.“¹⁷

Како је градња манастира напредовала, његово здравље је слабило. „Владичина болест је узимала све више маха. Служио је често у неиздрживим приликама, под тешком митром и златним одорама у малим храмовима. Корачао је често зими у литијама са рипидама, по дугим улицама радничких насеобина, подклецујући коленима, док су ледени ветрови са севера брисали америчким равницама“.

Остало је још једно сликовито сведочанство Владичиног прегалаштва: „Пре кратког времена свештеник Давид Поповић рече ми приликом разговора о владичиној болести: ’Много се плашим да ће се икад подићи с болесничке постеље. Сву своју плату и све црно испод нокта даде за цркву и сиротиште у Либертивилу. Веруј ми, кажем ти као брату, да чешће не би окусио

.....

15 „Американски Србобран“, 15. март 1927. године

16 „Американски Србобран“, 24. мај 1927. године

17 Д. Драгутиновић, стр. 59.

ни залогаја по цео дан, будући у огромном послу, или чува кући центру за добро наших паћеника у овој земљи.“¹⁸

Постоји записано сведочење чика Паје (Бољца) како је за Божић 1932. године владика Мардарије, у одсуству свештеника, а и народа, због огромне хладноће, служио Литургију у Чикагу, у присуству црквењака и неколико верника¹⁹. Као мученик савети није могао да дозволи да не буде службе Божије на празник Рождества Христовог и по великој зими, Бог само зна како, успео је да дође до цркве Васкрсења у Чикагу.

Бројни обиласци огромне Епархије, која се простирала по целом једном континенту, нису могли а да још више не погоршају његово крхко и веома лоше здравствено стање, о чему између осталог сведочи и Михаило Пупин, који у једном писму каже: „Много ми је жао да је госп. Епископ оболео. Али мада ме је та вест ожалостила није ме изненадила. Кад ми је г. Епископ саопштио у новембру месецу своју намеру да пропутује западне колоније ја сам се запрепастио, јер нисам веровао да човек онако физички слабуњав као он може ту намеру извести“²⁰.

Колико му је крст био тежак осликава његова Деветнаеста посланица на Васкрс 1934. године, у којој је на годину и по дана пред смрт написао:

„Седамнаест година мога служења Богу и народу у Америци стрпљиво сам носио свој крст, некад лакши некада тежи, али данас ми је тај крст тежи него икада и, некада пун идеала да вам послужим и нешто трајно за вас учиним, данас, изнемогао, клецајући и падајући под теретом свог крста, ваш Владика обраћа се

.....

18 „Косово или Куманово?!“, Илија Мимовић- Кунарац, „Американски Србобран“, мај 20, 1927.

19 „Американски Србобран“, 16. мај 1927.

20 Михаило Пупин Радоју Јанковићу, генералном конзулу Краљевине СХС у Чикагу, Њујорк, 23. марта 1927. године, Епископ Сава Шумадијски, „Историја Српске Православне Цркве у Америци и Канади 1891–1941“, Каленић–Крагујевац, 1994, стр. 212.

пастви својој широм Америке, и из свег гласа болно виче: Људи, браћо, има ли међу вама човека који ће ми помоћи понети мој тешки крст? Или су ваша срца толико окорела, да, уместо помоћи, ви још тежа бремена товарите на моја изнемогла леђа?²¹

Свештеник Живојин Ристановић, који му је био врло близак, записао је након владичине смрти и ово: „У Епархији није било све у реду. Самовоља и непослушност узимали су маха. Родитељски и владичански савети нису помагали. Претила је опасност разарања и рушења онога што је он са тешком муком био створио. Владика Мардарије је до крајњих граница избегавао драстичне мере. У једном случају је одбио да изврши наредбу Патријарха о уклањању једног свештеника, јер је био дубоко увјерен да свештеник зна пут ка покајању. Тај пут владика Мардарије увек је остављао отвореним. Али, морало се у извесним случајевима, у интересу Цркве, и народног мира, приступити казнама. У тим случајевима народ је листом стајао иза свога владике и осудио анархију и самовољу кривих. Али, ово је потресало и погоршавало његову тешку болест и убрзавало крај“.

И опет сведочење Кунарца: „Цане Ускоковић, брат Високопреосвештеног Владике Мардарија рече ми једном приликом у Београду: ‘И потиљцима а не устима говори се да је Америка пребогата земља. До ђавола такво њено богатство, кад брат Мардарије не може тамо заслужити кору леба него му ја морам одавде шиљати новац и издржавати га.’“²²

Владика Мардарије је учење и догму Цркве о Светој Тројници, њен етос, проповедао највише својим аутентично хришћанским животом у знаку Крста, распећем за ближње. Истину да је Бог Љубав свакодневно је доказивао у жртвовању себе за друге, пројављивајући на тај начин Истину о образу и задобијању подобја Божијег. Овим трновитим путем ходио је владика Мардарије, исповедник Христа у првој половини XX stoleћа.

.....

21 Д. Драгутиновић, стр. 133-134.

22 „Косово или Куманово?!“, Илија Мимовић-Кунарца, „Американски Србобран“, мај 20, 1927.

Владика Мардарије је више пута одлазио за Србију. Тако је и о Васкрсу 1928. био у Београду, одакле је својој пастви у Америци послао архијерејску васкршњу посланицу у којој је написао следеће:

„Поред свега љубав ваша везала ме је за вас – паству моју, да жудим да се што пре међу вас повратим! ‘Не верујте сваком слуху’ кажем вам апостолским речима, не верујте слуху да ћу ја примити неку од наших епархија у Краљевини СХС – Југославији и остати овде [у Београду]... Знајте да никакве намере ни за једну епархију у Европи ја немам, јер сам Божијом вољом везан за Епархију у Америци и Канади, а знајте и то, да ни на какав положај у нашој Цркви ја и не помишљам други, осим положаја којег сада заузимам. Врхунац мојих земаљских тежњи јесте да до гроба послужим Епархији америчко-канадској, моме драгом српском народу у Новом свету, којег сам за 12 година мога мисионарства у Америци свом својом душом и срцем заволео и с њиме се у добру и злу сродио и зближио духовно...“²³

Владика Мардарије је дубоко саосећао и са својим народом у Отаџбини. Дотицале су га се све несреће нашег народа са којим је он, Богу се молећи, туговао и патио. Д. Драгутиновић пише: „Када је 1926. г. настала поплава у делу Државе СХС и вода захватила читаве области, уништила стоку и многе људске животе, настала је глад, владика Мардарије је писмом од 4/17. јула те године молио Генералног конзула у Њујорку да се одмах организују одбори за прикупљање добровољних прилога, како од наших сународника тако и од Американаца, а он ће настојати да тој акцији осигура успех и код нашег народа и код Американаца“.²⁴

.....

23 „Американски Србобран“, 19. април 1930. године.

24 Д. Драгутиновић, стр. 57.

Уснуће у Господу

Служио је и радио све док га болест није савладала. Његова духовна и интелектуална снага нису га никада издавале, чак и кад је био близу умирања. Владичин дугогодишњи пријатељ и сарадник, свештеник Живојин Ристановић оставио је писано сведочанство о последњим данима владичиног кратког живота на земљи и часу када је његова душа напустила то слабо и измучено тело:

„Десетог децембра био сам у Аликвипи, Пенсилванија, где сам, пословима Цркве остао неколико месеци. Око поноћи зазвонио је телефон. Јављали су из болнице у Ан Арбору, да је владика Мардарије на умору и да жели да ме види. Сутрадан, 11. децембра, око пет часова после подне, отишао сам у болницу. Болничарка ме је позвала у његову собу. Приближавајући се соби, чуо сам његов глас. Пред отвореним вратима сам застао. Владика је лежао на леђима и нетремице је гледао горе, над собом. Као да се са неким разговарао, он је гласно понављао молитву. Лагано сам ушао у собу и стао. Владика се и даље, без престанка гласно молио. Та молитва била је његова, неписана и никада прочитана. Молио се на српском, па би затим прешао на енглески и руски језик, па опет на српски. Тешко је по сећању написати ту молитву текстуално. Остале су ми у свежој успомени ове речи:

‘Прими, Оче небески, мене слугу Твога ... опрости прегрешенија ... смилуј се на народ мој, децу духовну ... Господе, прислони ухо Твоје и чуј вапај сирочади мога брата Стана (владичин брат погинуо у аутомобилској несрећи 1934. године и оставио двоје деце) ... Смилуј се на све нас недостојне ... Спаси и помилуј род српски и православни, дом краља нашега и всја православније христијани. Опрости, Боже, као што и ја опраштам свима ... свима. Амин.’

Најзад сам решио да га ословим. Мислио сам да ме не види, па сам рекао: ‘Владико, видите ли ме: дођох да Вас обиђем.’ Гледајући и даље у исту тачку, Владика рече: ‘Знам да си ту, видим те

... стално те видим и када ниси са мном ... хвала.' Затим опет понавља исту молитву. Болничарка му у пролазу поправља јастук. Владика тек онда погледа око себе. Ја му приђох и пољубих руку. Он се заплака. Усне му задрхташе, хтеде да нешто каже, сузе потекоше као бујица из очију. Сео сам и чекао ... Затим се на лицу владичином појави израз тешкога умора и малаксалости. Тешко је дисао. Руком даје знак болничарки да изађе, па мени показа на столицу крај кревета. Сео сам и чекао ... 'Хвала ти што си дошао ... Ето, ја се помирих са Господом, ... спреман сам ... моли се за покој моје душе.' Даље није могао... Одједном је заспао као човек који је превалио тежак и заморан пут ... Најзад, увече, 12. децембра, он је затражио воде. Болничарка је принела чашу. Владика је погледао у мене и рекао тихо: 'Ти, оче Жико, ти ме напој'. Узео сам чашу од болничарке. Она је полако подигла главу владичину са јастука. Ја сам му дао воде из мале кашичице једном, два пута ... владика је одједном погледао горе и снажно забацио главу ... Владика Мардарије није више дисао ... Погледао сам на сат. Било је тачно 9:45."

Плодове свога рада владика Мардарије није дуго уживао. Блажено се престабио Господу 12. децембра 1935. године, у 9:45 часова у вече, у 46. години живота. Умро је у болници Ан Арбору, у Мичигену. На вест о његовом упокојењу, парастос владичи Мардарију служио је патријарх Варнава са архимандритом Викентијем и двојицом ђакона у патријарашкој капели.

За време причасна на заупокојеној Литургији свештеник Ж. Ристановић прочитао је Тестамент, као и последњу Владичину жељу, да се на дан његове сахране унапреде за протојереје једнаесторица свештеника и четворица да се одликују црвеним појасом. Међу њима су се налазили и они који су одмагали Владици и чинили његов мукотрпни живот још много тежим!

После Литургије у Саборној цркви у Чикагу, ковчег је кренуо за манастир Светог Саве у Либертвилу, где је тело било изложено до среде 18. децембра ујутру, када су одслужене Литургија и опело. Народ је долазио са свих страна. Дошла су и тројица

владика: руски Леонтије, грчки Калистос и румунски Поликарп, као и 18 српских свештеника, 8 руских и по 2 грчка, румунска и епископална, укупно 37 свештенослужитеља.

Литургији у манастирском храму началствовао је руски епископ Леонтије уз учешће свих присутних архијереја и свештеника. Од стране Краљевине Југославије био је присутан конзул Влада Вукмировић.

„Потом је ковчег спуштен у крипту у манастирској цркви, коју је владика Мардарије за живота припремио. Последње опрштајно ‘Вјечнаја памјат’ тужно и потресно је одјекивало у храму у коме је недостајао иконостас, иако су за Владичина живота биле израђене иконе од чувеног српског академског сликара из Београда Уроша Предића.“²⁵ Био је и остао сиромах. Краљевина Југославија је платила трошкове сахране првог америчко-канадског владике.

Као истински родитељ свим православним, Србима који тога можда нису ни свесни, он их као своју породицу Божију молитвено гледа и води, Бога за све нас моли, данас више него икад пре. Његов подвижнички изглед и продоран поглед остављали су дубок утисак који се памти, и готово сви који су о њему оставили писана трага користе епитет „свети“, „светачки“ и слично, када га описују.

Ђоко Слијепчевић је рекао: „Жив дух, будна савест, несаломива енергија, словенски свечовечански опредељен, био је Мардарије Ускоковић необичан човек, који се носио и са временом, и са људима и са тешком немаштином. У своме светачком животу он је био мученик, који је, како је рекао Јован Братић, ‘стварао прилике, а људи, којима је то дано стоје увек далеко изнад просечних људи, од којих су прилике, односно неприлике, увек јаче. Ето и разлога да Богу захвалимо што нам је у она времена дао оваквога архијереја, а није први пут у историји наше Цркве и

.....

25 Д. Драгутиновић, стр. 146–147.

народа да нас је Свемогући изненадио са људима јачим од свега што им је на путу стајало“.²⁶

Владичин земљак, патриота, учитељ и народни гуслар, Петар Перуновић Перун, познат као Громовник Перун из Пјешиваца код Никшића, који је своје ратове војевао и извојевао у Балканским ратовима и у Првом светском рату, о Светоме владици казује следеће:

„Владика Мардарије на први поглед одаје смирена и кротка калуђера више меланхоличног изгледа. Али се под том калуђерском скромношћу и смиреношћу, као варница у камену, крије ватрени револуционар пламеног сангвинистичког темперамента, способан за велику и истрајну борбу ... Какве муке није претрпео тај мали и физички слабо развијени калуђер? Час га видите као ватрена новинара, час као апостолског мисионара, час Богом даног беседника и проповедника, а час као врло вешта организатора. У свему томе Мардарије је имао успеха. Увек скроман, смотрен и обазрив, вешт и проницљив, неуморно се борио и ишао напред.“²⁷ И даље вели Перун: „Може шта ко хоће говорити, али му се мора дивити како је са бедном платом живео и како је у врло слабом оделу и огртачу ишао по цичи зими на посвете цркава и агитационе зборове за подизање цркве. Ако се иједан наш владика у данашње доба, по својим патњама и борби за Цркву може назвати мученик, Мардарије је великомученик. Ако Србима у Америци буде стало до рада, реда и мира у Српској Цркви у Америци, ја верујем да ће у Мардарију наћи не само мудра саветника и доброг Владика, него и правог хришћанина, ватрена и напредна Србина и брата, чија је душа пуна љубави и пожртвовања за наш рад у Америци.“²⁸

„Сав је био у очима“, рекао је кратко али много митрополит Амфилохије.

.....

26 Исто, стр. 180.

27 Исто, стр. 89.

28 „Американски Србобран“ за 7. април 1926. године

Владика Мардарије је прибројан лику Светих на редовном заседању Св. архијерејског Сабора СПЦ у мају 2015, којом приликом му је и одређен датум прослављања, 12. децембар – дан на који се упокојио у Господу. Прослављање новопросијавшег светитеља Цркве Божије, Мардарија, у оквиру Митрополије црногорско-приморске збило се 15. новембра 2015. године, када је одслужена Св. архијерејска литургија у селу Корнету, у родној кући Св. Мардарија, на старом манастиришту. Први празник Св. Мардарија у његовој задужбини и месту његовог подвига, манастиру Св. Саве у Либертивилу, свечано је прослављен Св. архијерејском литургијом и уношењем Светитељеве иконе у цркву 12. децембра 2015. године.

Приређено према књизи др Ружице Чужић Марић „Свети Мардарије Љешанско-либертивилски и Свеамерикански – прва сторуна светосавско-косовској завети у Америци и Канади“, Цетиње, 2015.

СВ. МЯГДАРИС
ЛИБЕРТВЛАСКИ

ЛЪШАНСКО
И СВЕЯЛЕРИКАНСКИ

СЛУЖБА СВЕТИТЕЉУ МАРДАРИЈУ ЉЕШАНСКО-ЛИБЕРТИВИЛСКОМ И СВЕАМЕРИКАНСКОМ

На великој вечерњи:

Блажен муж

На Господи возвах: стихире, гл. 6.

Светитељу Мардарије, догоносни наш учитељу, Цркве свете градитељу, као јасно сунце ријечју и дјелима у Цркви си засијао, вјерни слуга Божијијелог живота си био, сироте помагао, страдалике тјешио, Христа Спаситеља љубављу свједочио, Духом Светим осијан, Небо и земљу си украсио, зато те, Свети оче, молимо: моли Бога за све који поштују свети спомен твој. (двапут)

Ходите сви вјерни, прославимо Божијег угодника, чудесног бесједника и Христовог страдалника, који је душе вјерних врлинама својим просвијетио, храм Божији сузама, трудом и крвљу срца свога градио, за народ Божији душу положио, од злобника омрзнут и клеветан био, за све људе са љубављу се Богу молио, који га је Светитељем својим прославио, зато се молимо: Свети оче Мардарије, моли Бога да спасе душе наше. (двапут)

Вишњим благословом од дјетињства украшен, да постанеш монах још као дијете си желио, пламеном ревношћу оддарен, за Христом си кренуо, Њему Јединоме служећи, у вјери, знању, милостињи и сваком старању си се обогатио, зато имајући смјелост пред Престолом Божијим, Мардарије новојављени, моли Бога да спасе душе наше. (двапут)

Изабрани сасуд Божији, кротак као јагње кроз живот си ходио, руску земљу пламеном љубављу својом загрио, отачаство прославио, далеку Америку молитвама освештао, изнад Истока и Запада на Небо узлетио и хору светитеља се придружио, да вјечну хвалу Христу Богу појеш, зато ти вапимо: Оче Мардарије, моли Бога да се спасемо. (двапут)

Слава, гл. 6.

Данас је сва Васељена сијањем врлина твојих обасјана, а Црква Божија, плодовима твог живота украшена, вапије ти: угодниче Христов и топли наш заступниче, Светитељу оче Мардарије, не престај молити се за све који са љубављу прослављају свети спомен твој.

И ниње: богородичан:

Догматик, гл. 6: Кто тебе не ублажит...

Вход. Прокимен дана.

Читања три, светитељу:

1. Спомен праведнога с похвалама...
2. Уста праведнога говоре премудрост...
3. Прослављеном праведнику развеселиће се људи...

На литији, стихире гл. 1.

Благословеног Спаситеља нашег данас славимо, са анђелском војском и хоровима Светих се радујемо, плодовима свете љубави твоје даривани, молитвама твојим вјечним закриљени, појемо ти: радуј се, Светитељу оче Мардарије, јер бесмртним дјелима твојим спасаваш душе наше.

Анђелски благовјесниче спасења Христовог, молитвама Светитеља Ловћенског за велика дјела благословени, на чудесно подвижништво призвани, цркву зидајући, храмове у душама вјерних си градио, једино Богу угађајући, Христа прославио и у Вјечни Живот призвао све који те поштују.

Слава, гл. 8.

Светитељу оче наш Мардарије, удостој нас да ти ово скромно уздарје смјело принесемо, да се причасници Христови у Вјечном животу са тобом нађемо, ријечима твојим исцељени, дјелима твојим утврђени, молитвама твојим узидани у Нерукотворени Христов Храм.

И ниње: богородичан:

Творац и избавитељ мој...

На стиховње, стихире гл.8.

Светитељу Мардарије, дожанствене свјетлости сијање, свјетилнице Цркве Христове, светитеља украсу, подвижничког живота узоре, мучениче савјести, анђелу-благовјеснице, пред Престолом Божијим дивни наш заступнице, молимо те, спаси нас светим молитвама твојим.

Стих: Часна је пред Господом смрт преподобних Његових.

У милосрђе обучен, светом љубављу оддарен, цркву и манастир Светога Саве градио си гладујући, од Господа тајанствену храну примајући, сада се у бесмртним хорovima Небеским Хљебом наслађујеш и радујеш са свима који те данас смјерно прослављају.

Стих: Шта ћу узвратити Господу за све што ми је дао.

Служитељу Тајни Божијих узвишени, за свете подвиге Богом благословени, проповједнице Вјечнога Живота и вјерни наш покровитељу, животом и смрћу Христа Васкрслога си прославио, као вјерни Христов ученик и спасење душа наших.

СЛАВА, ГЛ. 8.

Златоусти благовјесниче љубави Христове, добри пастиру од народа вољени, сплетке и нападе вражије си отрпео, клевете ођутао, уским путем Христовим непоколебиво си ходио, необориви студ Цркве свете постао и смјели заступник пред Богом за све који те моле: Свети оче Мардарије, молитвама твојим светим, помилуј нас.

И ниње: богородичан:

Безневјеснаја Дјево...

По благосиљању хљебова:

Тропар светитељу, гл. 4.

Од младости си Христа безгранично љубио, цијелога живота само Њему служио, једино си Бога Творца слушао, ријеч љубави Божије свима проповиједао, љепоту дома Господњег си заволио, Мардарије новојављени Просвјетитељу, Цркве Христове градитељу, зато те Човјекољубиви Господ вјечном славом Царства свога на земљи и на небу прослави. (двапут)

И: Богородице Дјево (једанпут)

На јутарњој

**Тропар светитељу: двапут, Слава и ниње,
богородичан: Јеже от вијека...**

По првом стихословљу, сједалан, гл. 8.

Од најраније младости монаштво си желио,
Божијем позиву смјело се одазвао, тешко иго
Христово благочесно понио, достојан слуга Цркве
Христове у свему си био, словенство ширио,
благочешће свуда тврдио, Храм Светога Духа си
постао градећи величанствени либертивилски Божији
дом.

Слава и ниње, богородичан:

Свенепорочна Дјево, најчистија зрако Сунца
Правде, огреј нас материнском љубављу својом и
помилуј све који Те славе као истиниту Мати Божију.

По другом стихословљу, сједалан, гл. 1.

Светац лијепог лика, Христов лик свуда си
свједочио, кроз блистав поглед душом си сијао,
смјерношћу украшен, искром си у стијени био,
пламеном ревношћу оддарен, у најтежим борбама си
истрајао, свети талант Божији вјерно си умножио и
сиротим и убогим све раздијелио, па те и ми с њима
молимо: Свети оче Мардарије, моли се непрестано
за све нас.

Слава и ниње, Богородичан:

Свехвална и свеопјевана Мати Божија, Ти Која си у наручју своме носила Бога Сина, најтоплије приђежиште свих хришћана, помилуј све који Те усрдно призивају и прослављају свето Рођење Твоје.

Сједалан по полијелеју, гл. 8:

Господа свога слушајући, богословску школу ревносно си учио, животом светим Христову науку разумио, бесједама чудесним паству своју преславно напасао, дјелима милосрђа Ангеле си радовао, Славе Божје жељан, лучом Сунца Незалазног си постао и са гора вјечних жарко засијао свима који са љубављу прослављају свети спомен твој.

Слава и ниње, Богородичан:

Небеска врата и кивот...

Степена, 1-8 антифон 4. гл.

Прокимен: Уста моја говориће премудрост и поучење срца мојега разум.

Стих: Уста праведнога поучавају премудрошћу; Всакоје диханије...

ЈЕВАНЂЕЉЕ СВЕТИТЕЉСКО

**Послије 50. псалма: ЈЕВАНЂЕЉСКА СТИХИРА,
ГЛ. 6:**

Данас Света Црква славно торжествује, а небески хор светих весело ти поје, Божији народ у радости ликује, јер те достојном званицом у Царству небеском Христос показао, насљедником Божијим те учинио и у радост Господара твога позвао као вјерног слугу Свог.

**Канон Богородици са ирмосом на 6, и
светога на 8**

Канон светога, гл. 4.

Пјесма 1

Катавасија: Отворићу уста своја...

Славних предака изданак свети, на спомену њиховом одгајан, јунаштвом војводе Станка надахњиван, молитвама Мардарија Првог закриљен, постао си сасуд Божји за част изабран, Свети оче Мардарије, молимо те, моли Бога за нас.

Од дјетињства душом ка Небу си стремио, у једанаестој години да се замонашиш си зажелио, као млад богослов непрестано у цркви за то си се

молио, и сада имајући смјелост пред Богом, не престај молити се за нас.

СЛАВА: У свету Русију на школе послан,
словенство љубећи, Господу служећи, постао си
пастир омиљен и бесједник чудесан, који и сада
стадо Христово молитвама светим напасаш и молиш
Бога да спасе душе наше.

И НИЊЕ: Тебе, Коју све силе небеске неућутно
пјевају, јер си Христа Бога, Цара Превјечнога
непорочно родила, молимо: удостој нас да се и ми,
спасени Тобом, у Царству Сина Твога нађемо у хору
оних који Те вјечно пјесмом радују.

Пјесма 3

КАТАВАСИЈА: Твоје пјесмословце, Богородице...

Духом Светим вођен, словенство си пропо-
виједао, руску сиротињу збрињавао и ратне
заробљенике у вјери утврђивао, од злих људи
клеветан и прогоњен био, рано мучеништво
окусивши, све си благодаран Богу отрпео, Светитељу
оче Мардарије, помози и нама да се од злога
издавимо молитвама твојим.

Славни бесједник, анђеоло-благовјесник, Христову
љубав свуда си свједочио, од народа вољен,
Господ те штедро благословио да Га увијек славно
прослављаш.

СЛАВА: У светој Рүсији у вјери прекаљен,
непорочан слуга Божији, Цркву свету собом си
украсио, зато те Господ као достојног благословио
да у далекој Америци градиш свети Божи Дом.

И НИЊЕ: Умна трпезо Хлеба Живота, Царице
Васељене, Тебе која си Христа Бога надумно родила,
сүшту Богородицу ми Те величамо.

Сједалан, гл. 4:

Да управљаш Црквом Светом Господ ти је као
вјерном слүзи своје повјерио, као пастир добри,
цркву градећи, народ Божији си у вјери утврђивао,
вражјом злобом окружен, Крстом Христовим злога
си подиједио и у Царство небеско се уселио да
Господа свога вјечно прослављаш и молиш се за
стадо своје, да се спасемо.

Слава и ниње, богородичан:

Слово оче Христа Бога нашего...

Пјесма 4

Катавасија: Који сједи у слави...

У светој Стүденици против воље родитеља си
замонашен, јер си само Господа слушао, Његове
свете заповијести бодро испуњавао, милосрђе
у душу своју усадио јер ти се Господ у милости
најдүбље открио као вјерном слүзи Свом.

Високе школе са најбољим одликама си изучио, разумом Божијим се испунио, Премудрошћу просијао и Њоме душе вјерних обасјао, Свети Оче Мардарије, молимо те, просвећуј нас увијек молитвама својим.

Слава: Још за живота светим су те звали, „Мардарије цркву гради, умире од глади“ – у народу су говорили а злодници клеветали и народ смућивали, али си ти, оче Свети, на зло добрим узвраћао и све молитвама и сузама својим омивао, молећи се непрестано за сав народ свој.

И ниње: Тебе, којом се древни преступ разријешо и Логос Божији у человјечество обукао, као неразрушиво спасење рода хришћанскога, Пресвету Богородицу, ми Те величамо.

Пјесма 5

Катавасија: Задиви се све и сва...

Ризница богатих дарова, учитељ прве наше монашке школе си био, примјером својим анђелски лик у ученицима си образовао, ка Христу непогрешиво све приводио и плодан виноград десницом Божијом Господу засадио, Светитељу Мардарије, омотви и нас молитвама својим.

Светим Николајем Жичким за градитељски подвиг благословен, молитвом и постом манастир

и сиротиште си градио, рукама својим, тешком болешћу раслабљен, камење си носио, у срцима вјерних име Христово узидео и животом својим све нас освештао.

СЛАВА: У свеоружје Божије обучен, благошћу и добротом украшен, благочешће си утврђивао, мученички за Истину ревновао, до последњег даха за Господа војевао, свету мисију своју испунио, пред Престолом Божијим заступајући сав народ твој.

И НИЊЕ: Непресушни источнике наше радости, најсветије обиталиште Бога Сина, неисцрпна ризница најузвишенијег Блага, најсветије пјевање свих хришћана, Дјево свеопјевана, моли Сина Твога, нашег Христа Бога, да се спасемо.

Пјесма 6

Катавасија: Божанствени овај...

Као изабранику своје, свето дјело Господ ти је повјерио, болешћу раном себи позвао и светитељским вјенцем увјенчао, да Га вјечно прослављаш и неућутно се молиш за све који те поштују.

На Славу Божију живјећи, за свету Цркву часно си се старао, америчку земљу благодатном ријечју освештао и исповједништвом живота стјудом Цркве Христове постао, Светитељу Мардарије, мучениче

САВЈЕСТИ, МОЛИТВАМА ТВОЈИМ СВЕТИМ САЧУВАЈ ЖИВОТ
НАШ.

СЛАВА: Због мржње злобника и неслоге у народу
много си страдао, тешко се разболио, и од Господа
позван у Царство Небеско се преселио, достојан
украс Цркве постао, молитвама својим радујући све
који те прослављају.

И НИЊЕ: Најсветија службо Ангела, непојамно
стремљење Херувима, пресвето гледање Серафима,
Тебе која си ваистину Бога Сина родила, Мајку свих
хришћана, ми Те величамо.

Кондак, гл. 8.

Из Корнета села љешанскога, Црне Горе Петра
Цетињскога, Мардарије нови Богољупче, као
недопарни си орао преко гора и мора прелетао,
од царске Русије до далеке Америке Христа Бога
свима свједочио, свесловенско братство си ширио,
Либертивилски храм саградио, понижених и сиротих
добротвор био и у смрти се радујући вјечном
Царству Божијем.

Икос:

Док си још млађано дијете био, богочежњиву
душу твоју Господ је посебно благословио, кад
си у долини цетињској недопарни ловћен често
сатима посматрао и молитвама Светог Тајновидца

Ловћенског за будући се живот надахњивао, и тим надахнућем овим ријечима народу бесједно: „Духа не гасите“, зато што сте примили огањ Духа Божијег као ИСКРУ. Не гасите је него је разгоријевајте...“, па ти зато кличемо: Радуј се, Свети оче Мардарије, добри пастиру стада Христовог!

Пјесма 7

Катавасија: Не послужише богомудри...

Као истински Светитељ Божији, кога су још за живота светим звали, Истину си свагда благовијестио, и о светој љубави дјелима проповиједао, појући: Боже отаца наших, благословен јеси.

Уздржањем и бдењем, трудећи се и молећи се Цркву си градио, док су те зли језици клеветали ти си им добрим узвраћао, свагда пјевајући: Боже отаца наших, благословен јеси.

Слава: Многу си сиротињску сузу обрисао, гладне и жедне Правде наситио, као отац свети свима си све био желећи да спасеш душе свих који поју: Боже отаца наших, благословен јеси.

И ниње: Тебе, која нас мајчинским молитвама својим непрестано грлиш, и у дјевичанским својим њедрима од свих зала чуваш, и небеско гњездо за

дјецу Божију свијаш, једину Богородицу, ликујући
величамо.

Пјесма 8

Катавасија: Младиће благочестиве...

Господ је у болести твојој чудо учинио и из
самртничке постеље те подигао, јер си Господа
замолио да Му још неко вријеме као смјерни слуга
страдалнички служиш, да Господа појеш дјела и
преуносиш Га у све вјекове.

Свето чудо Божије свима си посвједочио, јер ти
је Господ у виђењу на Свето Причешће као на извор
Вјечног Живота указао и тако те из мртвих васкрсао,
да Господа појемо дјела и преуносимо Га у све
вјекове.

Слава: У оскудици и сиромаштву живјећи,
сиромаш си остао и до краја само једно завјештао:
да се унапријед оне који су ти зло чинили, не би
ли се тако покајали и смјело Господа пјевали и
преуносили Га у све вјекове.

И ниње: Немоћни да те достојно прославимо,
Небеска Царице, као Мајку нашу молимо Те: да
нас од злога избавиш и Живот нам вјечни подариш
да Господа појемо дјела и преуносимо Га у све
вјекове.

Пјесма 9

Катавасија: Свак земнородни да заигра...

У земљу кротких си се уселио, Светитељу
Мардарије, да се вјечно освећујеш и са Вишњим
Силама наслађујеш, пјевајући Господу и молећи Га и
за нас да се спасемо.

До Престола Свевишњега на крилима добрих
дјела као Ангел си узлетио и житеље Неба обрадовао
молитвама твојим светим за све који те смјерно
прослављају и вапију ти: помилуј нас молитвама
твојим.

Слава: Монаха правило, пастира узоре,
цјеломудрија образу, Цркве утврђење, Свети
Мардарије, ангелоподобни житељу земље, вјесниче
вјечног живота, од Господа славом увјенчани,
Светитељу незаборавни, молимо те, сјети се свих нас
у Царству небеском.

И ниње: Радуј се, побједниче демона, радуј се,
Ангела удивљење, радуј се, убогих Небеско благо,
радуј се, ништих спасење, радуј се, обрадована Мати
Божија, јер си Спасење свијета родила.

Свјетилан:

Светитељу Мардарије, свјетилниче љубави Божије,
Црква света је данас обасјана лучезарним твојим

молитвама које приносиш са светлим Силама у незалазној свјетлости Сунца правде за све нас.

Слава и ниње, Богородичан:

Пресвета Богородице, Христово најсјајније сијање, Ти која си искру Божанског огња у нама разгорјела и божанственом љубављу душе наше обасјала, молимо Те, одагнај од нас таму грјехова наших и спаси нас молитвама Твојим.

Хвалитне стихире на 4, гл. 4:

Светитељу Мардарије новојављени, народа Божијег учитељу, свештених пастира свјетило, вјерних утврђење, болесних укрепљење, жалосних утјешитељу, по светој Божјој вољи си живио, по престављењу као Ангел на Небо душом узлетио, да у вјечним хорovima Христа Бога славиш. (двапут)

Радуј се, Оче Мардарије, избрани сасуде Божије благодати, богонадахнути проповједнике Јеванђеља Христова, достојно си жезал пастирски носио, учитељ Премудрости свима си постао, земљу си љубављу својом осолоио, свету Цркву Божију молитвом украсио, либертивилски храм сузама оросио, живот свој на дар Господу си пружио, зато и вапимо: моли Бога за нас. (двапут)

СЛАВА, ГЛ. 6:

Као древни апостоли, по свој земљи сјеме науке
Божје си посијао, као војник Христов адску змију
крстом си подиједио, као Анђел крилати, Истином
светом си сву Васељену распјевао, као мученик
савјести, крв срца свога за Христа си пролио и
душе наше њоме удијелио да ти смјерно пјевамо:
радуј се, Свети оче Мардарије, добри пастиру стада
Христовог.

И ниње, богородичан:

Богородице, ти јеси лоза истинаја....

ВЕЛИКО СЛАВОСЛОВЉЕ

На литургији: Блажена: канон светога З. и 6. пјесма

*Молићвени љринос љослушнице
Слађане Кадић, Цейињски манасљир
љройар и кондак најисао Миљройолић
црнојорско-љриморски Амфилохије*

АКАТИСТ СВЕТИТЕЉУ МАРДАРИЈУ ЉЕШАНСКО-ЛИБЕРТИВИЛСКОМ И СВЕАМЕРИКАНСКОМ

КОНДАК 1

Новојављени Божји Светитељу, Свете Цркве
градитељу, Мардарије, Христом изабрани,
небеском љубављу обасјани, свјетлост је твоја
тако засвијетлила да су сви, видећи твоја добра
дјела, Оца Небескога прославили и теби радосно
заблагодарили, појући ти:

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру
стада Христовог!

ИКОС 1

Славни проповједниче Васкрслога Христа,
животом својим Свето Јеванђеље си изучио, од
дјетињства љубављу Божијом рањен, за Господом си
непоколебиво ходио, а Он те је светитељем Својим
прославио, да ти појемо:

Радуј се, чудесни Христов војниче!

Радуј се, за Истину Јеванђеља неустрашиво си
војевао!

Радуј се, анђелски бесједниче!

Радуј се, свете љубави Христове неућутни
благовјесниче!

Радуј се, светог либертивилског храма градитељу!
Радуј се, на камену истините вјере дјела своја си
утемељио!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру
стада Христовог!

КОНДАК 2

На темељима древног немањићког манастира,
гдје си дјетињство провео, Господ ти је Светињом
душу осолои, јунаштом чувеног прадједа војводе
Станка напојио, молитвом знаменитог претка,
Митрополита Мардарија Првог, Себи призвао, да Га
славно прославиш: Алилуја!

ИКОС 2

Под окриљем Цетињског манастира ране школске
дане си проводио, светињом цетињском душу
облагородио, често сатима ловћен посматрао и
Господа духом величао, па ти појемо:

Радуј се, Светог Тајновидца ловћенског од
дјетињства си заволио!

Радуј се, јер је јунаштво твог прадједа Станка
Свети Тајновидац пјесмом увјенчао!

Радуј се, јер ти је небеским молитвама својим
Светитељ ловћенски душу напојио!

Радуј се, јер те је за велике подвиге надахнуо!

Радуј се, јер те је у божанственој љубави заувјек
утврдио!

Радуј се, јер те је Свети Петар Цетињски
благословом својим запечатио!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру
стада Христовог!

КОНДАК 3

Вишњим Промислом благословен, још као
дјечак Христом озарен, у једанаестој години да се
замонашиш си зажелио, да Господу своје служиш
цијелог живота си чезнуо, зато Му захвално појемо:
Алилуја!

ИКОС 3

Будући премлад за постриг, на даље школовање у
престоницу послан си био, да се замонашиш и тада
највише си желио и за то Господа непрекидно молио,
зато ти пјевамо:

Радуј се, на уски пут Христов као храбри ратник
си крочио!

Радуј се, за Господом Својим кротко си ходио!

Радуј се, Господу да служиш ватрено си желио!

Радуј се, јер си за то даноноћно Небу вапио!

Радуј се, као Ангел Божији, на милост си Небеса
лако покренуо!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру стада Христовог!

КОНДАК 4

Господ ти је молитву брзо услишио, у лаври Студеници Владика жички у шеснаестој години те је постригао, по знаменитом претку Мардарију име си добио и Господу своје анђелску пјесму принио: Алилуја!

ИКОС 4

Као Свети Сава некада, против воље родитеља си се замонашио јер си једино Господа слушао, Који те је анђелским чином Себи посветио да ти радосно појемо:

Радуј се, послвије кратког искушавања замонашен си био, јер си као блиставо сунце Христом свима сијао!

Радуј се, јер си младим јерођаконом постао!

Радуј се, сладост свете службе рано си заволио!

Радуј се, од служења Господу никад ниси одустао!

Радуј се, да градиш његов манастир, Свети Сава те је благословио!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру стада Христовог!

КОНДАК 5

Покренут Духом Светим, Свети Синод Српске Цркве те је у Русију на највише школе послао, тебе који си још од дјетињства молитвом Светог Петра Цетињског вођен, Свету Русију свим дијелом својим свето љубио! Алилуја!

ИКОС 5

Господ ти је давнашњи сан о Русији остварио, Мардарије Свети, који си словенство свом душом љубио, те си, ступивши на руско тле, земљу щеливао и Богу заблагодарио, па ти зато кличемо:

Радуј се, јер је благочешће руског народа неиздрисив траг у души твојој оставило!

Радуј се, јер си се љубављу духовном за руски народ заувјек везао!

Радуј се, јер си у вријеме ратне кризе у свијету свуда на мир позивао и уједињење Словена ватрено проповиједао!

Радуј се, јер си се као благочестив славенофил по читавој Русији дрзо прочуо!

Радуј се, у Светој Русији си јеромонах постао!

Радуј се, јер си се у свему слугом Божијим показао!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру стада Христовог!

КОНДАК 6

У тешким временима за читав свијет
проповиједао си да је „једна од главних и
најтужнијих грешака савременог човјечанства, и
то човјечанства просвећеног хришћанством, његов
заборав узвишених Христових идеала љубави и
мира“, Светитељу Мардарије, ти који си Христов
мир свуда ширио и светом љубављу све људе граио,
Господа славећи: Алилуја!

ИКОС 6

Животом светим и дјелима апостолско дјело
си вршио, Господу, који у милости пребива, кроз
милосрђе си се уподобио, Мардарије Свети, зато ти
појемо:

Радуј се, ти, чијим дјелима милосрђа броја нема!

Радуј се, јер си сиротима и убогима непрестано
помагао!

Радуј се, јер си патње и страдања свима
удлажавао!

Радуј се, јер си даром за помоћ дјечи, старима,
болеснима и свима потребитима од Господа
благословен дио!

Радуј се, јер си за убожјаке посебно мјесто у срцу
имао!

Радуј се, јер си Господу, који милост тражи а не
жртвоприношење, чистотом срца угодио!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру стада Христовог!

КОНДАК 7

Чудесним бесједама Господа си прославио, на Христову љубав увијек си позивао, као пастир добри, ријечи своје дјелима си потврђивао, Бога славећи пјесмом: Алилуја!

ИКОС 7

Народ Божији, који је јасни глас пастира свог познао, ријечима си освећивао, убоге оживљавао, рањене васкрсавао, да ти појемо:

Радуј се, народ те је као омиљеног пастира свог волио!

Радуј се, јер си небеским надахнућем са амвона проповиједао!

Радуј се, ријечима си за Христа славно војевао!

Радуј се, Ангелом-благовјесником су те звали!

Радуј се, чувене бесједе твоје су у књигама објављивали!

Радуј се, слушајући те у храму, светим миром и тишином би се испуњавали!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру стада Христовог!

КОНДАК 8

Искушењима властољубља и честољубља лако си одолио када те је Свети Синод Руске Цркве за епископа америчког предложио, благослов од своје Цркве си тражио, да не би заједницу Светих ничим повриједио ни Христа Спаситеља свог ожалостио! Алилуја!

ИКОС 8

Спасоносну црквену свијест си имао, својој Цркви послушан си био, из Русије се у отаџдину вратио, за учитеља прве монашке школе постављен си био, младо покољење ка Христу смјерно си приводио, зато ти појемо:

Радуј се, јер те је Свети владика Николај Жички за првог епископа америчког предложио!

Радуј се, руски сјеверноамерички епископ те је, као најбољег пастира, да надгледаш своје стадо у Америци изабрао!

Радуј се, тешко послушање да устројиш Српску Цркву у Америци си добио!

Радуј се, јер ти је као најбољем слуги Свом, Господ најтежа послушања повјерио!

Радуј се, јер си радосно крст свој понио!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру стада Христовог!

КОНДАК 9

Ангел Божији на земљи, Свети Владика Николај
ти је благословио да у околини Чикага манастир
Светог Саве саградиш, богословију, штампарију и
сиротоште, српско духовно сабиралиште подигнеш,
Бога славећи: Алилуја!

ИКОС 9

Као први епископ српске епархије у Америци
лако време Христово си понио, цјелога себе
благословеном задатку си посветио, који те је на
Небо за живота узнео, па ти појемо:

Радуј се, страдалниче Христов, због неслоге у
народу, међусобног гоњења и мржње највише си
страдао!

Радуј се, мучениче савјести, у највећој оскудици и
глади, либертивилски храм си градио!

Радуј се, од „малих људи и ситних душа“
клеветан си био!

Радуј се, јер си непријатељима својим за зло
добрим узвраћао!

Радуј се, тешком болешћу сушице Господ те је
младог посјетио!

Радуј се, јер си у највећим патњама неодступно
своју службу вршио!

Радуј се, својим рукама манастир си зидао и
имање уређивао!

Радуј се, јер ти је Господ силу Своју у немоћи савршеном показао!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру стада Христовог!

КОНДАК 10

Када си због тешке болести, патњи и страдања на самртничкој постељи био, Господа си из све душе молио да ти живот продужи да би Његово Свето Јеванђеље још проповиједао и манастир Светог Саве још више украсио, појући Му: Алилуја!

ИКОС 10

Христос Спаситељ ти је, као вјерном слуги Својем, молитву услишио и из самртничке постеље те подигао да Га вјечно прослављаш, зато ти појемо:

Радуј се, јер ти је Господ у виђењу на Свету Тајну Причешћа као на извор Живота указао!

Радуј се, јер си након Светог Причешћа чудесно оздравио!

Радуј се, у својој последњој васкршњој посланици о овоме чуду народу си посвједочио!

Радуј се, јер си у Крсту Христовом силу Васкрсења најдубље спознао!

Радуј се, да се непокорни унаприједе у тестаменту својем си завјештао!

Радуј се, како у животу тако и у смрти кротак као јагње, помирен са Богом, Господу си се преставио!

Радуј се, јер те је Господ Светитељем Својим још за живота прославио!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру стада Христовог!

КОНДАК 11

У оскудици и немаштини либертивилски храм си градио – „Мардарије цркву гради, умире од глади“ – тако су говорили, у сиромаштву су те и сахранили, Мардарије Свети, сиромаштвом духа ублажени, Бога Вишњега слуго смјерни! Алилуја!

ИКОС 11

За Славу Божију цијелога живота ватрено си ревновао; храм Божији зидајући, словесно стадо своје Господу си називавао; Свето Јеванђеље свуда свједочећи, америчку земљу Христовом љубављу си освештао, Светитељу Мардарије, изнад Истока и Запада све си уздизао, да ти радосно појемо:

Радуј се, свјетилнице Цркве Христове!

Радуј се, свештених пастира учитељу!

Радуј се, вјерних утврђење!

Радуј се, страдалника утјешитељу!

Радуј се, ослабљених укрепење!

Радуј се, злобника укротитељу!
Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру
стада Христовог!

КОНДАК 12

Лијепога лика, као икона Христова си био,
блиставог погледа, огњеном силом Божијом си
пламтио, Свети оче Мардарије, Небом надахњиван
Бога си славио, као Ангел Божији на Небо си душом
узлетио и све распјевао дожанственом пјесмом:
Аллилуја!

ИКОС 12

Светитељу Мардарије, Божији изабраниче,
Христов великомучениче, цијелога живота за Цркву
Свету си страдао, сву Васељену светом љубављу
обасајао, све нас молитвама својим украсио, зато ти
захвално појемо:

Радуј се, достојни насљедниче славних предака
својих!

Радуј се, врлинама својим све си распјевао!

Радуј се, смјерни Божији угодниче, љепотом
душе своје либертивилски храм си украсио!

Радуј се, свете службе ревнитељу, пламеним
духом својим Ангеле си удивио!

Радуј се, богоносни подвижниче, мисију своју
свето си испунио!

Радуј се, храбри Христов војниче, јуначку дитку
за Господа Свога си извојевао!

Радуј се, Светитељу Мардарије, добри пастиру
стада Христовог!

КОНДАК 13

Светитељу оче наш Мардарије, Свете Цркве
достојни управитељу, неразоривог Храма Божијег
Свети градитељу, пастиру добри, који небеском
љубављу стадо своје напасаш и Христовом вјером
у људе спасоносне дитке за нас војујеш, молимо те,
избави нас од насиља, клевета, болести и свакога
лукавства злога да се и ми у Царству небеском са
тобом нађемо и Спаситељу Христу радосну пјесму
узнесемо: Алилуја! (овај кондак чита се три пута)

онда опет: Икос 1, Кондак 1

МОЛИТВА:

Богоносни Светитељу, ти, који си нас неугасивим
молитвама својим са Духом Христовим сродно и
овим нас ријечима са амвона молио: „Васпитавајте
младо покољење да вјерује Цркви и воли отаџбину.
Завјештајте им завјете јеванђељске и предака
својих. Сејте у њиховим душама и срцима оно што
је добро и разумно. Љубите једни друге као што
Христос љуби нас. Љубав је главна одлика хришћана

свих времена. Хришћанство без љубави не би било хришћанство. По томе ће вас сви познати да сте моји ученици ако ћудете имали љубав међу собом (Јн 13, 34). А која су дјела хришћанске љубави, о томе сам вам више пута говорио, и многи од вас на радост Свете Цркве поступају у складу са јеванђељском љубављу...“, Свети оче Мардарије, молимо те, помози нам да и ми васпитамо младе као што си ти васпитавао, да сијемо у душе и срца ближњих оно што си ти сијао, да имамо љубав какву си ти имао и да на радост Свете Цркве, као и ти, живимо. Амин.

*Молийвени йринос йослушнице
Слаћане Кадић, Цейињски манасийир*

Св. епископ америчко-канадски
ардарије

СВЕТИ
САВА

ПРЕБЛАГИ
ГОСПОДЪ СЪ
ЕДЖИТЕМУ
УМИ СЛУ
ГУ СВОГА

С бла҃ословом
Његовог Високопреосвештенства
Архиепископа цетињског
Митрополита црногорско-приморског
Г. АМФИЛОХИЈА
Егзарха свештеног трона Пећког

Издавач:
СВЕТИЦОРА
Издавачка установа
Митрополије црногорско-приморске

Службу и Акаѿисѿ сасѿавила:
послушница Слађана Кадиф

Редакѿура Службе и Акаѿисѿа:
Митрополит Амфилохије

Лекѿура:
Ивана Јовановић

Рачунарска обрада:
Владимир Јакшић

Шѿамѿа:
Ротографика, Суботица

Тираж:
6000

Гермономъ
Маргарійъ Ускововичъ.

Манастир Светога Саве у Либертивилу